

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIIY-INNOVATION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

DOI: 10.67227

ISSN 3060-5059

VOL.3 № 6

2026

TIL O'QITISHDA VEB-KVESTLARNI QO'LLANISHIDAGI QIYINCHILIKLAR VA ULARNING YECHIMLARI

Yusupova Muxabbat Anatolevna

O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti, mustaqil izlanuvchi

Annotatsiya

Dodge tomonidan taklif qilingan Veb-kvest pedagogikasining va'dasi bo'lib, Web-kvestlar o'quvchilarni haqiqiy kommunikativ maqsadga erishish uchun haqiqiy internet resurslariga yo'naltiradigan tuzilgan raqamli o'quv vazifalaridir. Mazkur maqolada veb-kvestlarni ingliz tilini o'qitishga eng samarali tarzda tatbiq etish masalasi ko'rib chiqiladi. Tadqiqot adabiyotlarning tizimli sharhi, tarkibiy-qiyosiy tahlil hamda Respublikamizning bir nechta davlat pedagogika universitetlarida o'tkazilgan dars kuzatuvlariga asoslanadi. Olingan natijalar tatbiq etishning oltita asosiy prinsipini aniqladi: maqsadga yo'naltirilganlik, muammolarni hal qilish, interaktivlik, ma'lumotlarning ishonchliligi, bosqichma-bosqich xarakter va baholashning shaffofligi. Shuningdek, o'quv natijalarining to'rt kategoriyasi tilni rivojlantirish, kognitiv o'sish, raqamli savodxonlik va o'quvchi mustaqilligi yoritib berildi. Maqolada qayd etilganidek, yaxshi loyihalashtirilgan veb-kvest mavjud o'quv dasturiga oddiy raqamli ilovadan iborat bo'lmay, balki lingvistik, kognitiv va hamkorlikdagi kompetensiyalarni bir vaqtda rivojlantiruvchi til o'rganishning sifat jihatdan yangi shaklidir.

Kalit so'zlar: Veb-kvest, raqamli pedagogika, konstruktivizm, muammoga asoslangan o'rganish, vazifaga asoslangan til o'qitish, ELT, o'quvchi avtonomiyasi, raqamli savodxonlik, qo'llab-quvvatlanadigan o'rganish.

ТРУДНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ВЕБ-КВЕСТОВ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКАМ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Юсупова Мухаббат Анатольевна

Национальный педагогический университет Узбекистана, независимый исследователь

Аннотация

По сути, это и есть обещание педагогики веб-квестов, впервые предложенное Доджем: веб-квесты - это структурированные цифровые учебные задания, которые направляют учащихся к аутентичным интернет-ресурсам в стремлении к достижению подлинной коммуникативной цели. В этой статье рассматривается, как наиболее эффективно внедрить веб-квесты в преподавание английского языка, опираясь на систематический обзор литературы, структурно-сравнительный анализ и наблюдение за занятиями, проведенные в нескольких государственных педагогических высших учебных заведениях Узбекистана. Результаты выявляют шесть основных принципов внедрения: целеориентированность, решение проблем, интерактивность, достоверность информации, пошаговый характер и прозрачность оценки, а также документируют четыре категории результатов обучения: развитие языка, когнитивный рост, цифровая грамотность и автономия учащихся. В статье утверждается, что хорошо разработанный веб-квест - это не цифровое дополнение к существующей учебной программе, а принципиально иной вид изучения языка, который одновременно развивает лингвистические, когнитивные и навыки сотрудничества.

Ключевые слова: веб-квест, цифровая педагогика, конструктивизм, проблемно-ориентированное обучение, обучение языку на основе задач, преподавание английского языка как иностранного, автономия учащихся, цифровая грамотность, поэтапное обучение.

CHALLENGES OF USING WEBQUESTS IN LANGUAGE TEACHING AND THEIR SOLUTIONS

Yusupova Muxabbat Anatolevna

National Pedagogical University of Uzbekistan, Independent Researcher

Abstract

That is, in essence, the promise of Web-Quest pedagogy first proposed by Dodge, Web-Quests are structured digital learning tasks that direct learners toward authentic internet resources in pursuit of a genuine communicative goal. This article examines how Web-Quests can be most effectively implemented in English language teaching (ELT), drawing on a systematic literature review, structural-comparative

analysis, and classroom observation conducted at several State Pedagogical Universities in Uzbekistan. The findings identify six core implementation principles goal-orientation, problem-solving, interactivity, information reliability, step-by-stepness, and assessment transparency and document four categories of learning outcome: language development, cognitive growth, digital literacy, and learner autonomy. The article argues that a well-designed Web-Quest is not a digital add-on to the existing curriculum but a fundamentally different kind of language learning experience, one that develops linguistic, cognitive, and collaborative competences at the same time.

Keywords: Web-Quest, digital pedagogy, constructivism, problem-based learning, task-based language teaching, ELT, learner autonomy, digital literacy, scaffolded learning.

Bugun kunda O‘zbekiston Respublikasidagi universitetlarning ingliz tili o‘quvxonalarida qiziqarli bir manzarani ko‘rish mumkin: qatorlarda o‘tirgan talabalar qo‘llarida smartfonlari bilan, har biri o‘ttiz soniya ichida butun bir kutubxonadagi inglizcha kontentga kira oladi. Bu talabalar Instagram va YouTube‘da ingliz tilida bemaol muloqot qila oladi, bu esa raqamli muhitda tilni to‘g‘ri qo‘llash imkoniyatlarining qanchalik kengayganini ko‘rsatadi. Passiv raqamli savodxonlikni faol kommunikativ kompetentlikka aylantirish esa zamonaviy til o‘qitishning eng muhim va istiqbolli yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

San-Diego davlat universitetida Dodge tomonidan ishlab chiqilgan va March tomonidan nazariy jihatdan boyitilgan Veb-kvest texnologiyasi bu boradagi eng asosli yondashuvlardan biri hisoblanadi. Veb-kvest — bu shunchaki internetdan foydalanilgan darslar emas; u onlayn resurslarni muayyan kommunikativ maqsadlar sari yo‘naltiruvchi tizimli tadqiqot vazifasidir. Bu texnologiya talabalarni ingliz tilining passiv iste‘molchilaridan faol ishlab chiqaruvchilarga aylantiradi. Farq juda muhim: ko‘plab texnologik darslarda internetdan foydalanilgan bo‘lsa-da, tilni haqiqiy ma‘noda ishlab chiqarishga undamaydi. Yaxshi tuzilgan Veb-kvest esa bu jarayonni muqarrar holga keltiradi.

O‘zbekistonda ingliz tilini bilish milliy ta‘lim siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilangan bo‘lib, bu sohada yutuqlar mamlakat modernizatsiyasiga bevosita hissa qo‘shadi. Respublika oliy ta‘lim muassasalari ingliz tilini kasbiy darajada qo‘llay oladigan raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda muhim rol o‘ynaydi. Ushbu maqsadga erishish yo‘lida zamonaviy ta‘lim amaliyoti darslik mashg‘ulotlaridan autentik kommunikativ vazifalarga tomon rivojlanib, talabalarning kelajakdagi kasbiy faoliyatida zarur bo‘lgan barcha kompetensiyalarini har tomonlama shakllantirish imkonini bermoqda.

Veb-kvestlarning ushbu maqsadlar uchun nega aynan mos kelishini uchta nazariy an‘ana birgalikda asoslab beradi. Birinchi nazariya — konstruktivizm bo‘lib, uning asosiy g‘oyasiga ko‘ra, bilim tayyor holda berilmaydi, balki mazmunli muammolar bilan faol shug‘ullanish orqali quriladi; bu esa o‘qituvchi boshchiligidagi ta‘limni talaba boshchiligidagi tadqiqot bilan almashtirishning nazariy asosini tashkil etadi [7]. Ikkinchi nazariya — Jonassen tomonidan ishlab chiqilgan muammoga asoslangan o‘rganish (PBL) bo‘lib, u autentik, ochiq muammolarni keltirib chiqaradigan kognitiv faollikni hosil qilishda o‘ziga xos samaradorlikka ega ekanligini ta‘kidlaydi [3]. Uchinchi nazariya — vazifaga asoslangan til o‘qitish (TBLT) bo‘lib, bu yondashuv tilni mavhum tizim sifatida o‘rganishdan ko‘ra, haqiqiy kommunikativ harakatni — bahslashish, ishontirish, hisobot berish orqali til o‘zlashtirishning ancha samarali ekanligini asoslab beradi [8].

Veb-kvest bo‘yicha adabiyotlar kengayib bormoqda, ammo muhim bir bo‘shliq mavjud: umumiy ta‘limdan farqli ravishda, ingliz tilini o‘rganishda Veb-kvestlarni samarali boshqarish vositalari bilan bog‘liq maxsus tadqiqotlar yetarlicha ishlab chiqilmagan. Ushbu maqola aynan shu bo‘shliqni to‘ldirish maqsadida yozilgan. Maqolaning uchta asosiy maqsadi bor: 1) Veb-kvestlarning tarkibiy komponentlarini va ularning til o‘rganishdagi o‘ziga xos funksiyalarini tahlil qilish; 2) ingliz tilini o‘qitishda Veb-kvestlardan samarali foydalanishning oltita asosini aniqlash va asoslab berish; 3) Veb-kvestlar berishi mumkin bo‘lgan o‘quv natijalarini va ulardan foydalanish imkoniyatlarini maksimal darajada ta‘minlash shartlarini hujjatlashtirish.

METODLAR

Ushbu tadqiqot uchta bir-birini to‘ldiruvchi metodologik yondashuvga asoslanadi, ularning kombinatsiyasi ham nazariy asoslash, ham amaliy tushuncha berish imkonini beradi.

Birinchi yondashuv — to‘rtta ilmiy tadqiqot sohasini qamrab oluvchi tizimli adabiyotlar sharhi. Veb-kvestga oid asosiy adabiyotlar (Dodge, 1995; March, 2004; Ashirbaeva & Yusupova, 2022) strukturaviy va konseptual asosni taqdim etadi. Konstruktivistik va PBL nazariyasi (Vygotsky, 1978; Jonassen, 2003; Polat, 2008) yondashuv uchun nazariy asos yaratadi. Tilni o‘zlashtirish va TBLT

tadqiqotlari (Krashen, 1982; Nation, 2001; Willis & Willis, 2007) tillar qanday o'rganilishi haqida ma'lum bo'lgan nazariya va amaliyot bilan bog'liqlikni ta'minlaydi.

Ikkinchi yondashuv — bu strukturaviy va qiyosiy tahlil. Veb-kvestning oltita komponenti — kirish qismi, vazifa, jarayon, resurslar, baholash va xulosa — ingliz tilini o'rganishdagi o'ziga xos pedagogik funksiyasi nuqtayi nazaridan o'rganildi: ular xorijiy tillarni o'rganish jarayonlarini faollashtiradi, til ko'nikmalarini rivojlantiradi va til o'rganish sharoitlarida eng samarali hisoblanadi.

Uchinchi yondashuv — Respublikamizning bir nechta davlat pedagogika universitetlarida xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili) yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarda bir nechta Veb-kvestni amalga oshirish bosqichlari bo'yicha pedagogik kuzatuv o'tkazildi. Asosiy e'tibor guruhlarda Veb-kvestlardan foydalanilganda talabalarning o'quv jarayonidagi ishtiroki, ularning til o'rganish darajalari hamda yuzaga kelgan qiyinchiliklarda oltita asosiy tamoyilni qo'llay olishiga qaratildi. Quyida keltirilgan tahlil va tavsiyalarni ishlab chiqish uchun uchala yondashuvning natijalari triangulyatsiya qilindi. Tadqiqotning asosiy cheklolari uning asosan sifat jihatidan olib borilgani, kuzatuv ma'lumotlarining yagona institutsional kontekstda jamlangani va nazorat ostidagi eksperimental taqqoslashning yo'qligi bo'lib, bularning barchasi kelajakdagi miqdoriy tadqiqotlar uchun samarali yo'nalishlarga ishora qiladi.

NATIJALAR

Veb-kvest oltita komponentdan iborat va ularning barchasi muhim ahamiyatga ega. Ular birgalikda standart raqamli darsdan sifat jihatidan farq qiladigan o'quv muhitini yaratadi; ulardan birortasini o'tkazib yuborish butun darsni buzishga olib keladi. 1-jadvalda ingliz tilini o'qitish (ELT) jarayonida talabalarning veb-kvestning har bir komponentidan foydalanish imkoniyatlari va ularning ta'limiy ahamiyati batafsil ko'rsatib berilgan.

1-jadval. Veb-kvestlarning tarkibiy qismlari va ularning ELTdagi pedagogik funksiyalari

Komponent	Tilni o'rganishdagi natija	Misol	Rivojlangan ko'nikmalar
Kirish	O'quvchilarni real hayotdagi vaziyatga moslashtirish orqali haqiqiy motivatsiyani yaratadi	Iqlim o'zgarishi haqidagi yangiliklar sarlavhasini o'qing; sizga kerak bo'ladigan so'z boyligini tahmin qiling	O'qish, so'z boyligini faollashtirish
Vazifa	O'quvchilar keying barcha ishlarini boshqaradigan maqsadni yaratishlari kerak bo'lgan kommunikativ mahsulotni belgilaydi	Ushbu bo'limda o'rganilgan grammatika tuzilmalaridan foydalagan holda sayohat blog postini yozing	Yozish, integratsiyalashgan ko'nikmalar
Jarayon	Vazifani boshqariladigan bosqichlarga ajratadi, kognitiv ishni ham, til ishlab chiqarishni ham bosqichma-bosqich rivoltantiradi	Tadqiqot → qoralama → ekspertlar tomonidan ishlab chiqish → qayta ko'rib chiqish → nashr qilish	To'rtta til ko'nikmalari
Resurslar	Hech bir darslikda mavjud bo'lmagan janrlar va registrlar bo'yicha tanlangan asl ingliz tilidagi ma'lumotlarni taqdim etadi.	Tekshirilgan yangilik saytlari, akademik bloglar, video intervyular	O'qish, tinglash
Baholash	Muvaffaqiyatning aniq mezonlarini baham ko'radi, bu o'quvchilarga o'z-o'zini baholash va tengdoshlarining tildan	Kontentning aniqligi, til diapazoni va izchillikni qamrab oluvchi rubrika	Metakognitiv, yozuv

	foydalanishini baholash imkonini beradi.		
Xulosa	O'rganish jarayoni haqida mulohaza yuritishga, yangi tilni mustahkamlashga va metakognitiv odatlarini shakllantirishga undaydi	Refleksiv kundalik: qanday lug'atni o'rgandim? Qanday kommunikativ qiyinchiliklarga duch keldim?	Yozish, o'zini baholash

Vazifa komponenti alohida e'tiborga loyiq bo'lib, Marsh ta'kidlaganidek, u butun Veb-kvest dizaynining pedagogik markazi hisoblanadi. Chunki aynan vazifa talabalarning o'quv faoliyati mazmuni va yo'nalishini belgilaydi. Talabalardan faqat ma'lumot izlash va uni nusxalashni talab qiladigan vazifalar, Veb-kvestning boshqa komponentlari qanchalik puxta ishlab chiqilgan bo'lishidan qat'i nazar, yuzaki va sust o'rganishga olib keladi. Aksincha, samarali tashkil etilgan vazifalar talabalardan topilgan ma'lumotlarni tahlil qilish, ularga tanqidiy yondashish hamda ular asosida muayyan mahsulot yaratishni talab etadi. Masalan, talabalar biror pozitsiyani himoya qilishlari, muammoga yechim izlashlari, ijodiy ish yaratishlari yoki amaliy tavsiyalar taqdim etishlari mumkin. Til o'rganish nuqtai nazaridan bunday yondashuv raqamli muhitda amalga oshiriladigan passiv mashg'ulotlardan farqli o'laroq, haqiqiy muloqot vaziyatlariga asoslangan faol til qo'llashni rag'batlantiradi va shu orqali talabalarning kommunikativ kompetensiyasini mustahkamlashga zamin yaratadi.

Resurslar komponenti til o'qitishga xos bo'lgan sababga ko'ra bir xil e'tiborga loyiqdir. Internet resurslari o'quvchilarni haqiqiy, zamonaviy ingliz tili yangiliklari sharhlari, akademik yozuvlar, og'zaki intervyular, hech bir darslik takrorlay olmaydigan turli janr va turlardagi fikrlar bilan tanishtiradi. Bular axborotga bog'liqlik va lingvistik moslik nuqtai nazaridan sinchkovlik bilan tanlanganida, ular Krashenning Kirish Gipotezasi o'zlashtirishning markaziy omili sifatida belgilaydigan tushunarli va qiziqarli ma'lumotlarni taqdim etadi [4].

ELTda Veb-kvestni samarali amalga oshirishning oltita tamoyili mavjud. Ular:

1. **Maqsadga yo'naltirilganlik** — Veb-kvest aniq belgilangan til o'rganish maqsadi atrofida qurilishi kerak. Biror narsani loyihalashdan oldin, o'qituvchi so'raydi: men bu yerda qaysi kommunikativ kompetensiyani rivojlantiryapman?

2. **Muammolarni hal qilish** — Markaziy vazifa oddiy yechimga qarshilik ko'rsatadigan va yuqori darajadagi fikrlashni, baholashni, argumentatsiyani va sintezni talab qiladigan haqiqiy muammoni taqdim etishi kerak. Bloom taksonomiyasi (Anderson & Krathwohl, 2001) foydali qo'llanma: eng yuqori ikki darajaga intiling [1].

3. **Interaktivlik** — O'quvchilar faqat yonma-yon emas, balki ingliz tilida gaplashish uchun haqiqiy sababga muhtoj bo'lishi kerak.

4. **Ma'lumot ishonchiligi** — Internet resurslari yangilik va lingvistik moslik uchun oldindan tekshirilishi kerak. O'quvchilar o'qigan matnlariga ingliz tilining namunalarini sifatida qarashadi; yomon modellar yomon tilni keltirib chiqaradi.

5. **Bosqichma-bosqichlik** — Jarayon tuzilishi o'quvchilarni bir-biriga asoslangan bosqichlar orqali bosqichma-bosqich qo'llab-quvvatlashi kerak. Har bir bosqich keyingi bosqich talab qiladigan ma'lum bir til ko'nikmasini rivojlantiradi.

6. **Baholash shaffofligi** — Rubrika vazifa boshlanishidan oldin, keyin emas, balki ulashilishi kerak. Yaxshi tildan foydalanish qanday ko'rinishini biladigan o'quvchilar o'z ishlanmalarini mustaqil ravishda kuzatishlari mumkin.

Veb-kvestlar ushbu tamoyillarga muvofiq ishlab chiqilganda, ular hech bir an'anaviy faoliyat bilan tenglasha olmaydigan natijalar kombinatsiyasini yaratadi.

MUNOZARA

Bu tahlillar konstruktivistik o'rganish nazariyasining uzoq vaqtdan beri bashorat qilganini tasdiqlaydi: haqiqiy muammolar bilan faol shug'ullanuvchi talabalar passiv tinglovchilarga qaraganda ko'proq vaqt davomida o'rganadilar. Nation ko'rsatganidek, so'zlar ro'yxat yoki bo'shliq to'ldirish mashqlarida emas, balki haqiqiy kognitiv faollikni talab qiladigan boy kontekstda uchrashganda eng yaxshi yodda qoladi [6]. Veb-kvestlar aynan shunday muhitni — takroriy va turli janrlarda — yaratib beradi. Krashenning kirish gipotezasi yana bir o'lchovni qo'shadi: o'zlashtirish talabalarning hozirgi darajasidan ozgina ustunroq bo'lgan tushunarli materiallar orqali yuz beradi. To'g'ri qiyinlik darajasida tanlangan Veb-kvest resurslari bu shartni hech bir darslik bo'limi qila olmaydigan darajada tizimli ta'minlaydi.

Ehtimol, eng muhim topilma — vazifa sifatining hal qiluvchi roli. March ta'kidlaganidek, samarali Veb-kvestni oddiyidan ajratib turuvchi narsa vazifaning haqiqiy ekanligi, uning natijasi sinf devorlaridan tashqarida ham ahamiyat kasb etishi va talaba “faqat mashq qilayapman” emas, “aslida biror narsa yaratyapman” deb his qilishidir [5]. Bu sezgi tasodifiy emas. O'z ishining muhimligiga ishongan talabalar ko'proq tavakkal qiladilar, til jihatdan boyroq natijalar yaratadilar va qiyinchiliklarga chidamli bo'ladilar. Ashirbaeva va Yusupova internetga asoslangan kommunikativ vazifalarning til o'rganish uchun to'rtta sabab bilan ayniqsa samarali ekanligini aniqlashdi: onlayn muloqotning kommunikativ tabiati tildan foydalanishni tabiiy rag'batlantiradi; haqiqiy resurslar optimal kirish sharoitlarini ta'minlaydi; real hayotdagi dolzarblik motivatsiyani kuchaytiradi; raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish esa talabalarni ingliz tilidagi onlayn muhitga haqiqiy tayyorlab beradi [2].

Ushbu tahlillar asosida o'qituvchilar uchun ingliz tilini o'qitishda Veb-kvestni qo'llashda oltita amaliy tavsiya taklif etiladi. Birinchi — resurslar tanlanishidan oldin vazifani tushuntirishdan boshlang: qaysi kommunikativ maqsadni rivojlantirayotganingiz aniq bo'lsin. Ikkinchi — resurslarni nafaqat axborot mazmuni, balki lingvistik sifati uchun ham tanlang: yaxshi yozuv namunasi bo'lib, talabalarni turli janrlardagi haqiqiy ingliz tiliga olib chiqadigan matnlarni afzal ko'ring. Uchinchi — jarayonni xorijiy tilni o'rganish ketma-ketligi asosida loyihalashtiring: har bir bosqich keyingisi uchun zarur ko'nikmani tayyorlaydi. To'rtinchi — rubrikani o'qitish vositasi sifatida ishlatib: boshida ko'rsating, har bosqichda o'z-o'zini baholash uchun asos sifatida unga qayting. Beshinchi — hamkorlikda haqiqiy kommunikativ bog'liqlikni yarating: talabalar ingliz tilida fikr almashsin, muhokama qilsin, o'z nuqtai nazarini himoya qilsin. Oltinchi — yakunni mazmun xulosasi emas, balki “tilni qanday ishlatdim?” degan savolga refleksiya javobi bilan tugating.

XULOSA

Veb-topshiriqlar avtomatik ravishda xorijiy tilni o'rgatish jarayonida muammoni hal qilmaydi, lekin topshiriqlar izchillik bilan ishlab chiqilganda, bo'shliqni yopish uchun sezilarli darajada yordam beradi. Fan o'qituvchilari buni real dunyo ingliz tiliga xos bo'lgan asl tildan foydalanish turlarini tizimli va mustahkam tarzda aks ettiruvchi sharoitlarni yaratish orqali amalga oshiradilar, ya'ni ma'lumot topish va baholash, umumiy maqsad sari hamkasblar bilan ishlash, haqiqiy kommunikativ qiymatga ega bo'lgan bilimni rivojlantiradilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Anderson L.W., Krathwohl D.R. (tahr.) O'rganish, o'qitish va baholash taksonomiyasi: Bloomning ta'lim maqsadlarini qayta ko'rib chiqish. – Nyu-York: Longman, 2001. – 52-bet.
2. Ashirbaeva M.N., Yusupova M.A. Chet tillarini o'qitishda WebQuestdan internetga asoslangan texnologiya sifatida foydalanish // Ta'lim fanlari bo'yicha akademik tadqiqotlar. – 2022. – 3-jild, 5-son. – 530–535-betlar.
3. Jonassen D.H., Howland J., Moore J., Marra R.M. Texnologiya yordamida muammolarni hal qilishni o'rganish: konstruktivistik nuqtai nazar. 2-nashr. – Yuqori Saddle daryosi: Merrill/Prentice-Hall, 2003.
4. Krashen S.D. Ikkinchi tilni o'zlashtirish tamoyillari va amaliyoti. – Oksford: Pergamon nashriyoti, 1982. – 202-bet.
5. March T. Veb-kvestlarning o'rganish kuchi // Ta'limdagi yetakchilik. – 2004. – 61-jild, № 4. – 42–47-betlar.
6. Nation I.S.P. Boshqa tilda so'z boyligini o'rganish. – Kembrij: Kembrij universiteti nashriyoti, 2001. – 477-bet.
7. Vygotskiy L.S. Jamiyatdagi ong: yuqori psixologik jarayonlarning rivojlanishi. – Kembrij, MA: Garvard universiteti nashriyoti, 1978. – 176-bet.
8. Willis J., Willis D. Vazifalarga asoslangan o'qitish. – Oksford: Oksford universiteti nashriyoti, 2007. – 296-bet.